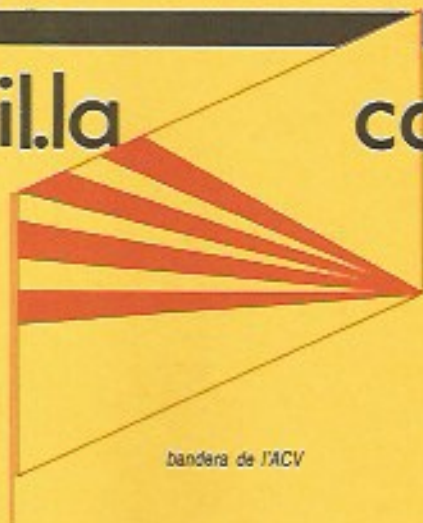

**associació catalana
de vexil·lologia**

any 1989

n.º 5

vexil·la catalana

bandera de l'IACV

**pau
roda de ter
sta. llogaia d'alguema
preixana
garriguella
valls
la catalunya napoleónica
iemen-cambotja
nacions i ètnies: lituània
XIV - CIV**

Editorial

En el decurs de la civilització en general i de la cultura en particular de cada poble, hi ha hagut infinitat de manifestacions diferents que cauen dins de l'òrbita de la vexil·lologia.

Cada senyor feudal i cada casa nobiliària, dins de les normes de l'època, procurà donar una fesomia pròpia a la seva host. La creació d'aquestes hosts portà irremediablement a la necessitat d'adoptar un senyal, per tal que cada soldat separat del seu grup pogués identificar el seu distintiu i saber de quin senyor era servidor.

La vexil·lologia prengué cos perquè la necessitat ho aconsellà, i es desenvolupà conjuntament amb les comunitats nacionals.

En una descripció de la rendició de les banderes del setge de 1714, el general Castelltví explicà com es varen

lliurar les banderes dels regiments i les de la Coronela al duc de Berwick. Aquest episodi fa comprendre el gran poder emocional que pot infondre un troç de roba subjecta a un pal. La reacció davant una bandera és, per descomptat, una resposta a les idees o sentiments amb els que va associada, donat que una bandera és davant de tot un símbol i no un detall decoratiu.

Les banderes han realitzat un paper destacat en alguns dels més importants fets de la història. El poder d'un desplegament d'emblemes per impressionar els pobles dominats, va ser perfectament comprès per una sèrie de dictadors al llarg del temps. Les desfilades grandioses de l'Alemanya de Hitler als anys trenta, o de la Xina a l'actualitat, amb quantitat d'emblemes i banderes, han fet que un règim, a l'evocar l'emoció patriòtica, aconseguixi al mateix temps

l'aprovació implícita de la ideologia simbolitzada pels símbols exhibits.

Les banderes encarnen els ideals i l'experiència històrica del poble que representen i constitueixen documents socials molt importants. Així mateix una bandera pot ser un símbol d'autoritat o de civisme. Quan la dictadura, la bandera catalana fou prohibida i perseguida. Els catalans, però, aconseguiren de col·locar-ne en llocs visibles i arriscats: a la Sagrada Família, a Montserrat; o quan el Congrés Eucarístic Internacional de l'any 1952, fou col·locada una immensa bandera el dia de la clausura. Les banderes poden tenir un significat diferent per pobles diferents.

Un moment pot ser emotiu, emocionant, impetuós, violent, enardit, exaltador; només amb la presència d'una bandera. Aquesta situació l'hem vista repetida milions de vegades al llarg de la nostra i d'altres històries onsevolga que hagin estat presents.

Com podeu veure, les banderes han estat utilitzades, i ho són, de moltes maneres, més que penjades d'un pal.

SUMARI

BANDERES MUNICIPALS

Pau, pàg. 3
Roda de Ter, pàg. 5
Miralcamp, pàg. 8
Sta. Llogaia d'Àlguema, pàg. 10
Preixana, pàg. 12
Garriguella, pàg. 14

UNA BANDERA AMB HISTÒRIA

Valls, pàg. 16

RECERCA HISTÒRICA

La Catalunya napoleònica, pàg. 18

INTERNACIONAL

Iemen, Cambotja, pàg. 25

NACIONS I ÈTNIES

Lituània, pàg. 27
Unió Cèltica, Sicília, pàg. 32

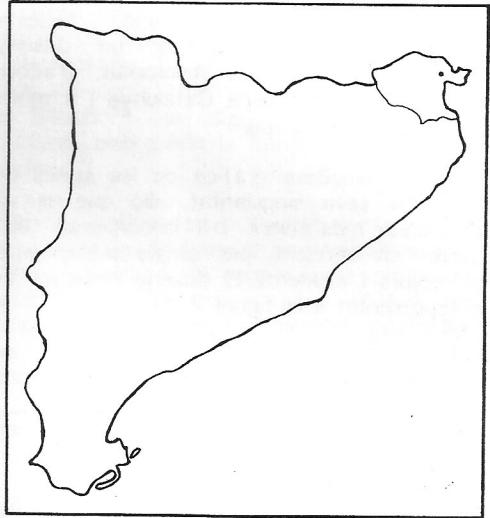
XIV CONGRÉS INTERNACIONAL DE VEXILLOLOGIA

L'ACV, amfitriona del Congrés, pàg. 35

Banderes municipals

PAU

Pau és un municipi de l'Alt Empordà, que s'estén des dels vessants sud-occidentals de la serra de Rodes fins a la plana que arriba al sector dels estanys de Castelló. El lloc és ja esmentat el 882. L'antic castell de Sant Pau (del que en resta només una casa senyorial al centre del poble) fou de la família Pau i esdevingué centre de la baronia de Pau. El municipi comprèn, a més, el poble de Vilaüt i la masia i antic monestir de Penadell.

ESCUT

Amb data 10 de gener de 1984, l'Ajuntament s'adreçà al Departament de Governació de la Generalitat, demanant ésser dotat d'escut propi. La manca d'antecedents va decidir el Conseller Heràldic, Armand de Fluvià, de proposar i informar favorablement l'ús del signe dels barons de Pau, que prengueren llur nom del castell origen del llinatge, aixecat dins el terme municipal. Les armes proposades, que l'Ajuntament finalment va adoptar, poden ser així descrites:

Escut caironat: d'argent, un paó d'atzur. Per timbre una corona de baró (figura 1).

BANDERA

En resposta a la campanya de promoció efectuada per l'ACV, el mateix Ajuntament de Pau va adreçar-se a la nostra Associació, en dates 18 d'abril i 14 d'octubre del 1986, per tal d'obtenir un dictamen envers la bandera del municipi.

La comissió encarregada de l'estudi va estimar que, a manca d'una bandera anterior, històrica, apta per representar el

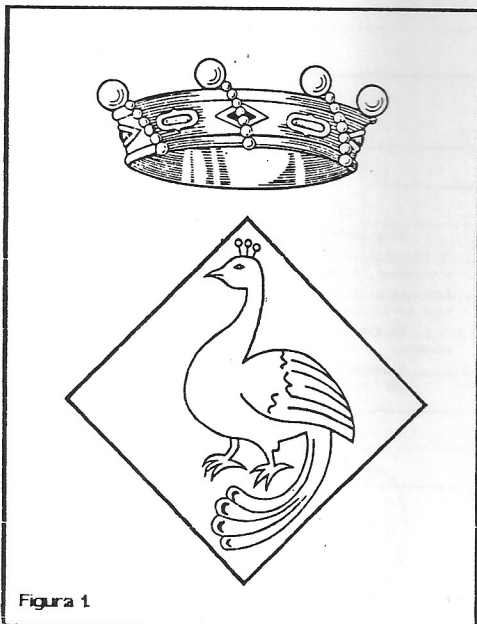
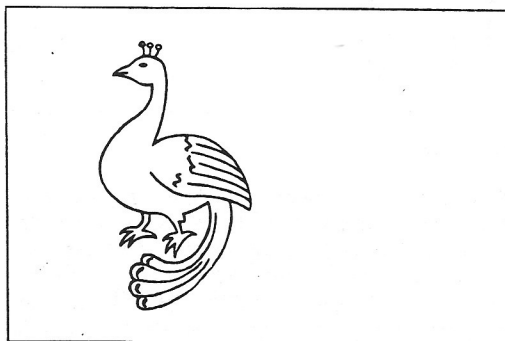

Figura 1

municipi, es feia necessari considerar una bandera de nova creació. Aquesta circumstància permetria fer un disseny inspirat en les armes municipals, d'acord amb les normes d'ús a Catalunya i a molts altres països d'Europa.

Atesa la senzillesa gràfica de les armes de Pau i la seva singularitat, allò que es va considerar més adient era la conversió de l'escut en bandera, per simple transposició de colors i elements. El disseny resultant és el representat a la figura 2.

B-/W

Figura 2.

L'ACV acordà, així, proposar bandera consistent en un camper blanc amb el paó heràldic, blau (colors resultants de la transposició de l'argent i l'atzur de l'escut d'armes), centrat a la línia imaginària del terç de l'asta, i ocupant els 7/9 de l'ample de la bandera. La comissió de l'ACV opinava que amb aquesta proposta es respectava la norma comú en heràldica, que estableix que les figures que s'incorporen al camper n'ocupin la màxima superfície. D'altra banda, ubicant la figura del paó al primer terç de la bandera s'aconseguia l'efecte de màxima visibilitat, fins en condicions adverses i tot (manca de vent).

Quant a les dimensions de la bandera, l'ACV dictaminà que aquesta havia de ser rectangular i apaisada, amb una proporció de 2:3, per adequar la bandera en pla d'igualtat amb les que més correntment la poguessin acompanyar. No volent influir en la decisió de l'Ajuntament, l'ACV precisava que, si bé un to fosc de color podia ressaltar la figura del paó i realçar-ne l'estètica, la utilització d'un blau clar hi donaria un simbolisme pacifista addicional a la bandera, en correspondència amb l'ambivalència dels mateixos nom i escut del poble (Pau, paó).

En l'esmentat informe, l'ACV va estimar que quedava a criteri de l'Ajuntament de Pau la intensitat del blau de la figura, precisant que fóra més convenient que el blau de la bandera es correspongués amb el to d'atzur de l'escut.

Un cop rebut el dictamen de l'ACV, l'Ajuntament de Pau va aprovar la proposta de bandera el 7 de març del 1986, escollint que el paó fos representat en blau clar (figura 3).

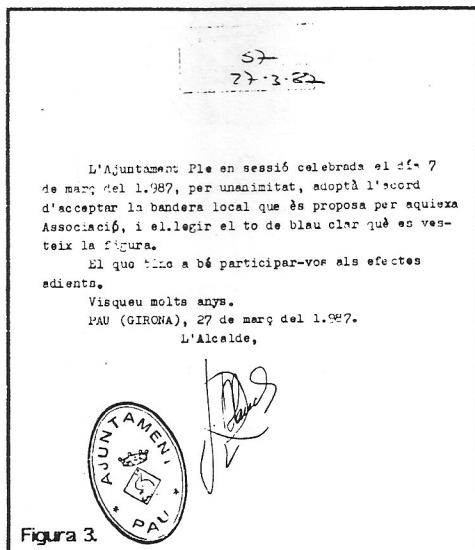

Figura 3.

RODA DE TER

Roda de Ter constitueix una petita vila de la comarca d'Osona, situada a l'inici d'un pronunciat meandre del riu Ter, que rep el nom de l'Esquerda.

L'origen de Roda de Ter es remunta a una antiga civitas romana, voltada de muralles, que va ser destruïda pels francs el 826, com a represàlia per la revolta d'un capitost local. Refundada posteriorment, va formar part del domini dels vescomtes de Cabrera. Un element arquitectònic molt representatiu de Roda de Ter és el seu antic pont, construït vers el 1094-1097.

ESCUT

L'Ajuntament de Roda de Ter va sol·licitar informe per dotar-se d'escut propi en escrit de data 27 de març del 1985. Tres símbols es van considerar adients per a les armes del municipi: El pont de tres ulls que forma part de l'antiga *strata francisca*; la roda de molí de l'aigua, parlant, i les històriques esglésies de Santa Maria del Cap de Pont (o de Sant Pere) i de Santa Maria del Sol del Pont.

En base a aquests elements, les armes informades pel Conseller Heràldic de la Generalitat són: Escut caironat; d'atzur, un pont de tres ulls d'or movent de la punta, somat de dues esglésies d'argent, una a cada extrem, i sobremuntat d'una roda de molí d'aigua d'argent. Per timbre una corona mural de vila (figura 1).

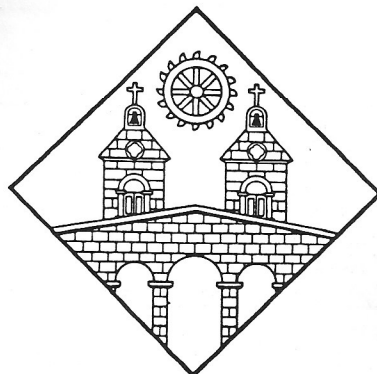
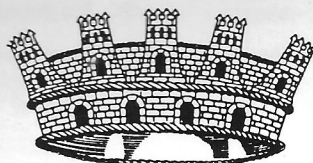
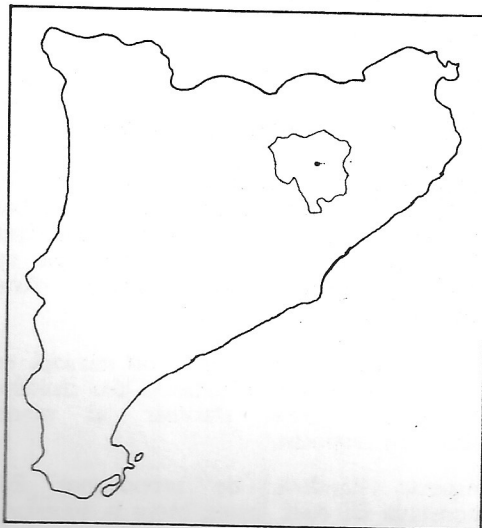

Figura 1

BANDERA PROPOSADA PER L'ACV

El 7 d'abril del 1986, l'Ajuntament de Roda de Ter es va adreçar a l'ACV sol·licitant informe per a la bandera del municipi.

Com en d'altres casos, la Comissió de l'ACV encarregada del projecte no va trobar antecedents de cap bandera anterior pròpia de la vila de Roda de Ter, així que va considerar oportú suggerir l'adopció d'una bandera de nova creació.

Prenent com a base l'escut del municipi, es van sotmetre a consideració deu dissenys successius, abans d'arribar al model finalment proposat.

Aquesta bandera, de proporcions 2:3, constava de dues faixes, blava la superior i groga la inferior, essent aquesta la meitat de l'ample de la primera.

Una tercera faixa més estreta que les anteriors, blanca i d' 1/20, les separava.

La faixa superior anava carregada amb una roda dentada de diàmetre 1/2, centrada al costat de l'asta (figura 2).

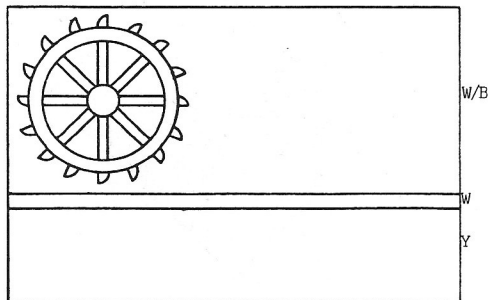

Figura 2.

El disseny proposat, per bé que no es corresponia amb el d'una bandera plenament heràldica, reproduïa, simplificats, els principals elements representatius de l'escut de la vila: tant pels colors (blau, groc i blanc, en correspondència amb l'atzur, or i argent de l'escut), com pel simbolisme dels seus elements (la faixa groga, pel pont; la blanca, per les esglésies; la blava, pel camper, i per fi la roda, íntegrament reproduïda per la seva condició parlant). L'informe va ser així lliurat a l'Ajuntament de Roda de Ter el 16 de gener del 1987, per a la seva tramitació.

BANDERA ADOPTADA PER L'AJUNTAMENT

Poc després (el 28 d'abril), l'Ajuntament remetia un escrit a l'ACV, donant compte de l'aprovació del disseny i colors de la bandera de la vila, en data 14 d'abril. El projecte de bandera aprovat per l'Ajuntament, per a la seva definitiva tramitació prop de l'Institut d'Estudis Catalans (ICE) diferia, però, de la proposada en l'informe de l'ACV: es respectava el disseny a base de faixes i els colors es mantenien, amb lleugers canvis de tonalitat, però la roda dentada era substituïda per l'escut timbrat del municipi (figura 3).

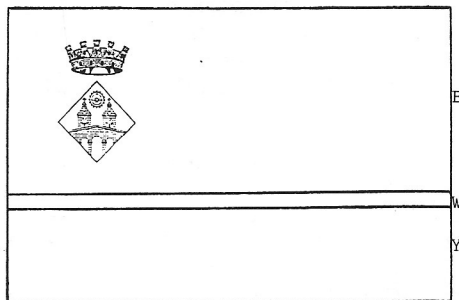

Figura 3.

En relació a aquest canvi, del que l'ACV no va ser assabentada (i que per tant no es reflexà al nostre informe), l'Associació va remetre escrit a l'Ajuntament en què observava la improcedència del mètode seguit, ja que el disseny de bandera sotmès a l'IEC no es correspondria amb l'informe de l'ACV. Igualment, l'escrit puntualitzava "que les incursions d'escuts a les banderes municipals contravenen l'actual normativa vexil·lològica catalana i també les normes de la Federació Internacional d'Associacions Vexil·lològiques (FIAV)", raó per la qual l'ACV no podria donar el seu vist-i-plau al disseny aprovat per l'Ajuntament.

L'ACV remarcava en el seu escrit, de data 12 de febrer del 1989, que "cal que

acompanyeu el nostre informe i el nostre disseny, tota vegada que l'IEC ha decidit no emetre cap dictamen sobre banderes municipals que no estiguin informades per l'ACV. Per un altre costat, per la raó que sigui, l'IEC no coneix encara el nostre informe de 16/1/87, ja que en data 1/2/88 així ho informava al Director General d'Administració Local."

"A l'ACV entenem que si feu la sol·licitud a la Generalitat conforme us assenyalem i l'acompanyeu exclusivament dels nostres informe i disseny, així com de l'aprovació del vostre ple municipal d'acord amb els mateixos informe i disseny, no hi haurà cap dificultat en el tràmit d'oficialització de la bandera que us vam aconsellar."

MIRALCAMP

El poble de Miralcamp, pertanyent al Segrià segons la Divisió Comarcal de la Generalitat republicana, i actualment integrant de la comarca del Pla d'Urgell, es troba al bell mig de la plana sedimentària del mateix nom.

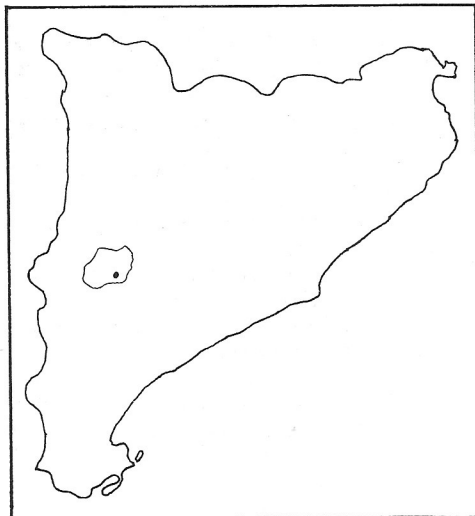
Des del segle XII, Miralcamp formà part de la jurisdicció dels Anglesola, passant alsastre-Pinós a principis del XV, posteriorment als Cervelló, Alagon i Montcada, per dependre finalment dels Medinaceli. Fins al 1716, formà part jurisdiccional de la Vegueria de Tàrraga, essent integrada amb posterioritat al corregimiento de Lleida.

ESCUT

El 18 de Novembre del 1986, l'Ajuntament de Miralcamp va sol·licitar a la Direcció General d'Administració Local l'obertura d'expedient per a la oficialització de l'escut de la localitat, acompanyada d'un informe històric del sr. Josep M. Gasset i Salafranca, que incloïa una proposta de nou escut.

L'escut proposat en l'esmentat informe era el següent: "D'or, 3 faixes viperades de sable (armes dels Anglesola) ressaltant sobre el tot una espasa flamejada d'argent posada en barra (del patró de Miralcamp, Sant Miquel). Per timbre, una corona mural de poble. La forma de l'escut es quadrilong francès."

L'informe del Conseller Heràldic de la Generalitat va mostrar el seu acord amb la

proposta del sr. Gasset, si bé suggerint-hi certes modificacions: a) L'adopció de la forma caironada en comptes del quadrilong francès, d'acord amb les recomanacions de l'Institut d'Estudis Catalans i la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica i

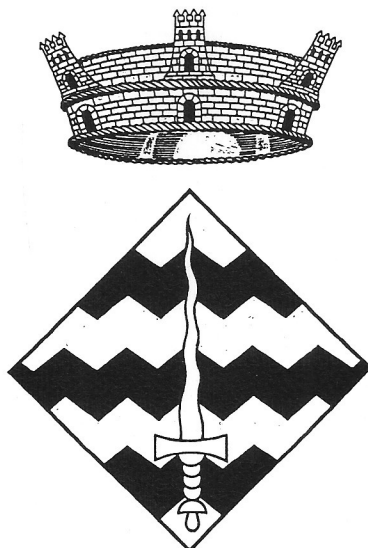

Figura 1

Sigillografia. b) Posar l'espasa flamejada en pal, i no en barra, ja que aquesta última disposició solia denotar bastardia. c) Que la corona mural no toqués la vora de l'escut.

L'informe final, doncs, formulava la següent proposta final, pel que fa a les armes de Miralcamp: "Escut caironat: D'or, 3 faixes viperades de sable; ressaltant sobre el tot una espasa flamejada d'argent posada en pal. Per timbre, una corona mural de poble."

El nou escut va ser aprovat per l'Ajuntament de Miralcamp, conforme a la proposta del Conseller Heràldic, n'Armand de Fluvià. El disseny es reproduï a la figura 1.

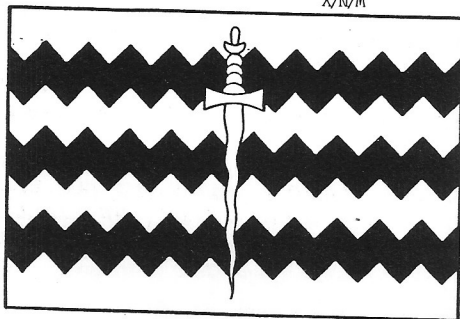
BANDERA

Comptant amb aquest informe heràldic, l'Ajuntament de Miralcamp va remetre escrit a l'ACV, en data 17 de novembre del 1987, sol·licitant l'informe i disseny d'una bandera municipal. La comissió de l'ACV encarregada d'elaborar l'informe va considerar que, no havent-hi antecedents històrics de banderes representatives de la localitat, s'hi esquetia l'elaboració d'una senyera municipal de nou encuny, basada essencialment en les armes del poble, com és norma en vexil·lologia catalana.

Donada la simplicitat gràfica de l'escut, resultava adient la simple transposició del mateix sobre el drap, resultant el disseny que segueix: bandera groga, de proporcions 2:3; amb tres franges viperades negres, disposades perpendicularment a l'asta, equidistants entre elles i amb les vores superior i inferior del drap. Darrunt i centrada, una espasa flamejada blanca (la que figura a l'escut), quins extrems arriben a la meitat de les franges exteriors grogues. El disseny descrit es reproduï a la figura 2.

La proposta inclosa en l'informe de l'ACV va ser aprovada per l'Ajuntament de Miralcamp, en sessió plenària del 4 d'agost del 1988.

Figura 2

SANTA LLOGAIA D'ÀLGUEMA

Santa Llogaia d'Àlguema es un municipi de l'Alt Empordà, estès a la dreta del riu Manol i drenat per la riera d'Àlguema, que hi conflueix.

El lloc és esmentat des del 1167. L'església parroquial de Santa Llogaia va ser possessió del Monestir de Ripoll, i en depenia l'església del castell de Palol Sabaldòria (Vilafant). A la fi del segle XVII, Santa Llogaia formava part de la batllia de Figueres, pertanyent a la sots-vegueria de Besalú. Des del 1716, passà a integrar-se al corregimiento de Girona.

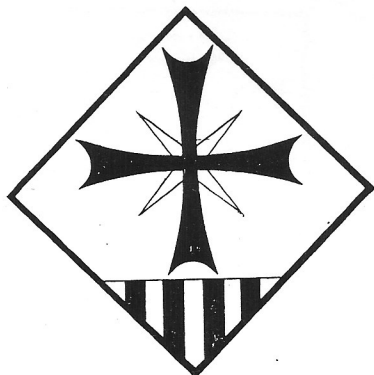
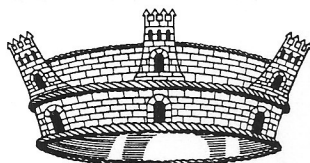
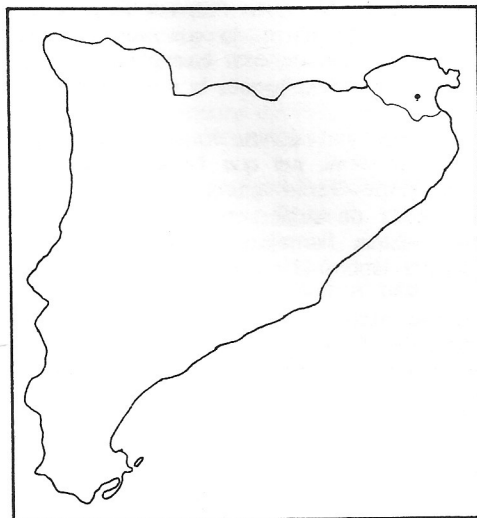

Figura 1

ESCUT

Almenys des de primers del segle XX, Santa Llogaia havia fet ús d'un escut d'or, amb una creu trevolada de gules; darrerament, a aquest escut s'hi afegia les paraules "Santa Llogaia", de sable, sobre el camper.

Iniciat l'expedient per la normalització de l'escut d'armes de la localitat, finalment el nou escut de Santa Llogaia va ser descrit i aprovat per l'IEC, en data 27 d'abril del 1983, com segueix:

"D'or, una creu abscissa patent concavada de gules, angulada de 4 raigs rectilinis d'atzur; el peu d'or, 4 pals de gules. Per timbre una corona mural de poble." (Figura 1)

BANDERA

L'octubre del 1987, l'alcalde de Santa Llogaia s'adreçava a l'ACV tot exposant la intenció d'aquell Ajuntament d'oficialitzar l'ús d'una bandera local, en els següents termes: "Hem pensat en varies alternatives, una amb un fons blanc o daurat, amb l'escut al centre (figura 2); i un altre amb quatre

quarters, el primer i quart amb l'escut del poble, i el segon i tercer amb les quatre barres catalanes, que és el que més agrada (figura 3)".

"Malgrat això —prossegua l'escrit—, seria el nostre desig de tenir un informe de la vostra Associació, per la qual cosa us acompanyo uns dibuixos a color i fotocòpia dels informes de l'escut per a la vostra orientació".

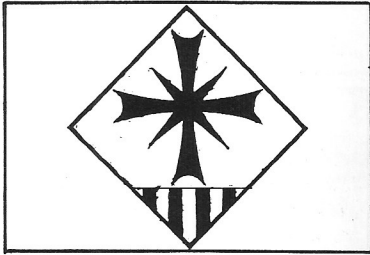

Figura 2.

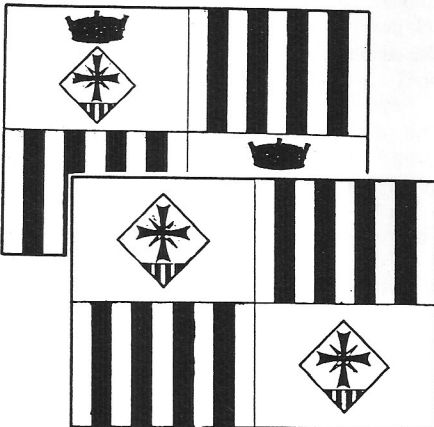

Figura 3.

D'acord, doncs, amb la petició de l'Ajuntament, una Comissió de l'ACV va ser encarregada d'elaborar un informe envers la bandera de Santa Llogaia d'Alguema.

Trobat que la senzillesa gràfica de l'escut així ho aconsellava, la comissió va optar per proposar una bandera de camper groc, amb la mateixa creu de l'escut, vermella amb raigs blaus, al centre geomètric del drap, resolent que les dimensions màximes de la creu no sobrepassessin els 7/9 de l'ample de la bandera.

Un cop resolt el cas, l'informe amb el disseny de la bandera proposada (figura 4) va ser remès a l'Ajuntament de Santa Llogaia d'Alguema el 23 de Maig del 1988, per a la seva posterior tramitació.

Poc temps després, l'alcalde de Santa Llogaia d'Alguema va escriure lletra a l'ACV, assabentant-la que l'esmentada bandera havia estat aprovada pel Ple municipal el 28 d'Octubre.

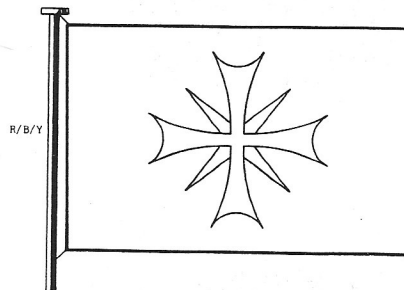

Figura 4.

PREIXANA

A la comarca de l'Urgell, uns quilòmetres al sud-est de Bellpuig, s'estén el municipi de Preixana. Aquesta localitat, esmentada ja el 1082, va ser repoblada a mitjan segle XII.

A la fi del segle XIII, Preixana va passar, juntament amb el castell de Valerna, a dependre del monestir de Vallbona de les Monges, que la mantingué fins el 1830, a la fi de l'Antic Règim. Havia estat emmurallada i hi ha alguna resta d'un antic castell.

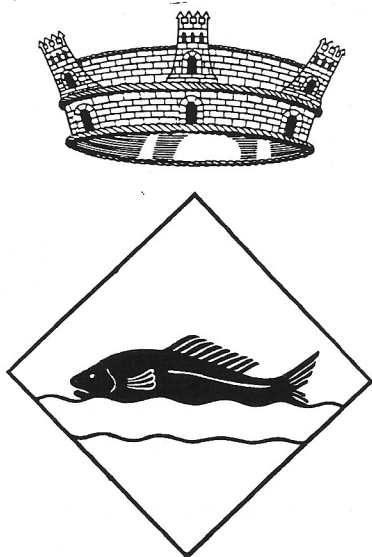
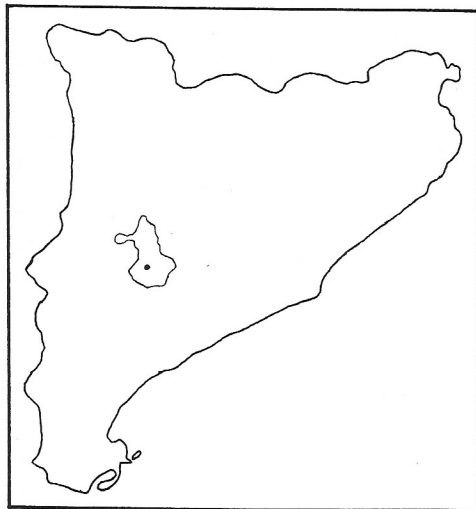

Figura 1

ESCUT

L'Ajuntament del poble de Preixana, reunit en sessió plenària el 25 de Maig del 1981, va acordar sol·licitar el dictamen d'un escut d'armes oficial, sol·licitud que va ser cursada el 27 de Maig següent.

L'oficialització de l'escut d'aquest poble va resultar quelcom accidentada, per la disconformitat que va mostrar l'Ajuntament amb el primer dictamen emès pel Conseller heràldic de la Generalitat, amb el vist-i-plau de l'IEC. Finalment, però, l'expedient va poder ésser resolt, segons consta a l'informe de n'Armand de Fluvià de data 5 de Desembre del 1983. L'escut finalment dictaminat fou aquest:

Escut caironat: D'or, un peix de sable nedant sobre un riu en forma de faixa ondata d'atzur. Per timbre, una corona mural de poble.

BANDERA

En resposta a l'oferta formulada per l'Associació Catalana de Vexil·lologia, l'Ajuntament de Preixana va interessar-se

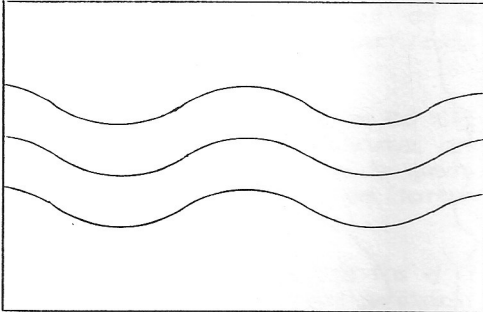

Figura 2

per la possibilitat d'oficialització d'una bandera d'ús propi i distintiu del poble; interès que va materialitzar en un escrit de data 8 de novembre del 1984, sol·licitant-ne el pertinent informe.

Sense dades d'una bandera anterior representativa del municipi, l'ACV va considerar el cas, tot basant-se en l'escut d'armes de Preixana. Així queda reflectit en l'informe remès a l'Ajuntament del poble el 30 d'abril del 1985, pel Secretari de l'ACV, en Josep Porter-Moix:

"Considerant les normes generals de senzillesa que es desprenen dels estudis vexil·lògics i tenint en compte que a l'escut municipal hi figura un peix damunt d'una ona d'aigua; considerant la dificultat que la figura del peix representa a l'hora de reproduir-la abastament, ja que en molts casos la representació tindria diverses característiques, l'ACV ha cregut convenient mantenir, a la bandera, la representació de l'ona

d'aigua però substituir la figura del peix, que a l'escut és de color negre, per una altra ona, aquesta negra, paral·lela i damunt de l'ona blava. D'aquesta manera s'aconsegueix una bandera de fàcil realització... i, a la vegada, conservant els colors heràldics."

Amb aquestes consideracions al davant, l'ACV va resoldre proposar que la bandera de Preixana fos un drap de proporcions 2:3, groc, travessat longitudinalment per dues ones adossades, negra la superior i blava la inferior, l'amplada de cadascuna de les quals fos 1/6 de l'alt de la bandera. El disseny resultant és el de la figura 2.

L'Ajuntament de Preixana va adoptar la bandera proposada per l'ACV, per unanimitat del ple municipal, reunit en la seva sessió del 19 de febrer del 1989 (veure figura 3).

AJUNTAMENT DE PREIXANA (LLEIDA)	Associació Catalana de Vexil·lologia Josep Porter-Moix Secretari. Bertrand i Serra 13.4t 1^a 08022 BARCELONA
Benvolgut Senyor: Per la present tinc que notificar a Vd. que per fi aquest Ajuntament en el Ple Municipal celebrat el passat dia 9 febrer de 1989 per unanimitat, es va aprovar la creació de la bandera de Preixana d'acord amb el disseny i l'informe que ens vau enviar amb data 31 de març 1986, al mateix temps no cobsta que aquesta població així tingut un altre disseny de bandera. Em tarden potser massa temps, pero es a consecuencia de que no s'estava de moment decidida la creació de la bandera. Tambe li comunico que amb data 18 d'abril 1989 es envià el expedient al Departament de la Generalitat de Catalunya de Governació per la seva aprovació definitiva. Frequem la tardança i us saluda molt atentament, l'Alcalde <i>Josep di Bernat</i>	

GARRIGUELLA

Al peu gairebé dels contraforts meridionals de la serra de les Alberes, s'ubica el terme municipal de Garriguella, poble pertanyent a la comarca de l'Alt Empordà. El nucli vell, anomenat Garriguella Vella, és on hi ha la casa del comú, i havia estat antigament seu de la parròquia; aquesta, consagrada a Santa Eulàlia, és ara al poble de Noves, a l'est de l'anterior. Dins del terme hi ha també el Santuari del Camp.

Històricament, cal destacar que Garriguella va formar part del comtat d'Empúries.

ESCUT

L'Ajuntament de Garriguella va acordar, en sessió del 7 de Febrer del 1985, iniciar expedient per l'adopció d'escut heràldic, expedient que fou enllestit i tramès al Departament de Governació de la Generalitat el 20 de Març següent.

A la vista d'allò exposat en el mateix, el Conseller Heràldic de la Generalitat va emetre un primer dictamen, que va ser inicialment objectat per l'Ajuntament amb les pertinents al·legacions; la qual cosa va motivar l'estudi i emissió d'un segon dictamen, de data 23 de Setembre del 1986, que fixava definitivament les armes de Garriguella. Aquestes poden ser així definides:

Escut caironat: de sinople, un pal faixat d'or i de gules (senyal històric del comtat d'Empúries), acompanyat d'una branca de

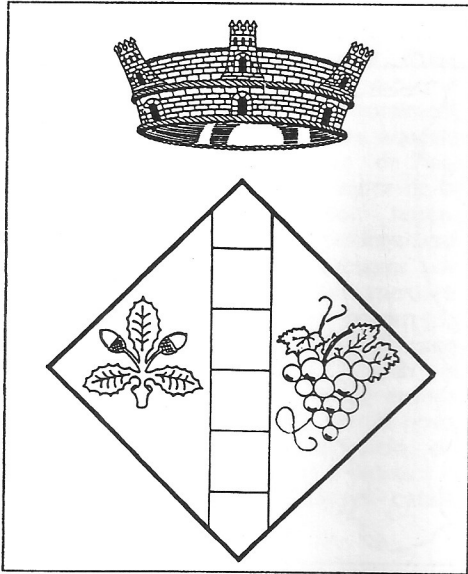
garric de 3 fulles i 2 glans d'or a la dreta, i d'un raïm de porpra pampolat de sinople a la sinistra. Per timbre, una corona mural de poble (figura 1).

BANDERA

El 24 de novembre del 1986, l'ajuntament de Garriguella va remetre escrit adreçat a l'ACV, tot sol·licitant el seu informe envers l'adopció d'una bandera d'ús municipal.

La comissió de l'ACV que va tractar la qüestió va trobar que, a manca d'una bandera precedent prou representativa, va considerar la possibilitat d'informar una bandera de nova creació, inspirada en les armes municipals -d'acord amb el costum més estes a Catalunya i Europa.

Després d'examinar un total de tretze diferents propostes, la comissió va optar per recomanar en el seu informe l'adopció d'una bandera municipal pròpia i representativa, inspirada en els colors de les Armes de Garriguella. La bandera proposada era composta de tres faixes horitzontals, verda, groga i verda (figura 2).

El disseny descrit resulta difícilment confusible amb cap de les actualment existents en altres municipis de Catalunya. D'altra banda, el verd i el groc del drap incorporen els dos principals esmalts de l'escut (l'or del garric i el sinoble del camper).

La senzillesa del disseny comporta notables avantatges pràctics, com per exemple a l'hora de considerar l'anvers i el revers en el moment de la fabricació, o en la possibilitat d'utilitzar-lo com a penó (es a dir, en una variant pensada per a ser penjada verticalment).

El 3 de novembre del 1988, l'Ajuntament de Garriguella va sotmetre a aprovació del seu ple la proposta d'adopció d'una bandera municipal, a la vista de l'informe de l'ACV. Finalment, es va resoldre adoptar bandera segons la següent definició:

"Bandera de forma horitzontal, de proporcions 2x3, de tres faixes verda, vermella i verda, la central doble ampla que cadascuna de les altres dues".

Amb això s'alterava la proposta emesa per l'ACV; la raó adduïda per l'Ajuntament era l'opinió unànim que la bandera havia de recollir uns colors que s'havien emprat des de feia molts anys, concretament des de l'any 1928; data en què va ser fundat l'equip de futbol local, que utilitzava aleshores els colors verd i vermell.

El disseny finalment adoptat, doncs, es el reproduït a la figura 3.

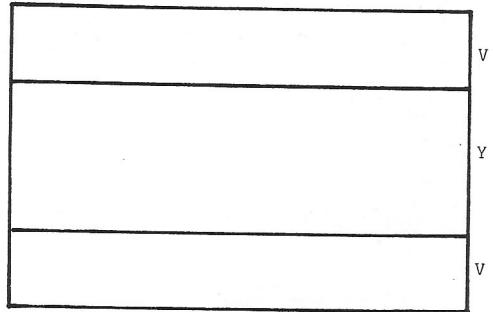

Figura 2.

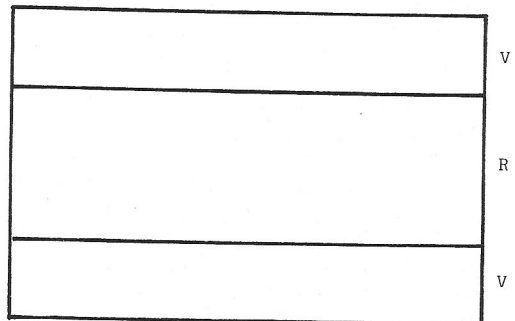
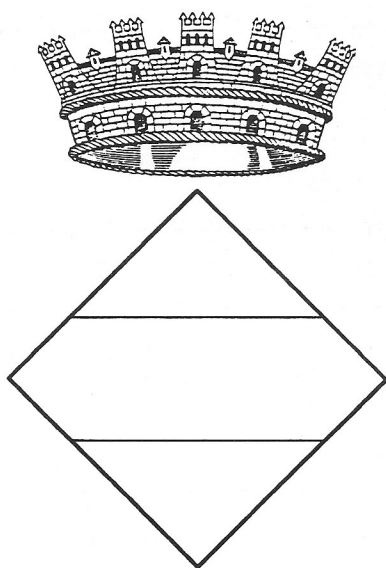

Figura 3.

Una bandera amb història:

VALLS

De la ciutat de Valls, capital de la comarca de l'Alt Camp, hi ha referència històrica ja des del segle XI, si bé no apareix documentada fins el segle XII –en ser fundats els poblats d'Espinavesa i Rocabruna, avui Picamoixons.

El domini senyorial de la vila de Valls estigué repartit entre el Rei i l'Arquebisbe de Tarragona. És el 1391, que Joan I d'Aragó va vendre els seus títols a l'Arquebisbat, que va quedar des d'aleshores com a senyor únic de la vila.

Des d'una perspectiva heràldica i vexil·lològica, el fet més rellevant de la història de Valls es la seva participació en la Guerra de Successió d'Espanya (1702-1714). En el decurs d'aquest conflicte bèl·lic, Valls va destacar per la seva fidelitat a l'Arxiduc Carles d'Habsburg (Carles III), que hi va fer entrada el 1706. En premi a la seva lleialtat, l'Arxiduc va concedir a Valls el títol de Ciutat Imperial, el 1709.

ESCUT

Cal trobar aquí l'arrel de l'actual escut d'armes de la ciutat de Valls, que en la seva forma actual va ser aprovat per la Generalitat de Catalunya, el 12 de Maig del 1983.

Es tracta d'un escut caironat, distintiu dels municipis de Catalunya, que pot ser així descrit: "De gules, faixa d'argent (armes de la Casa d'Habsburg). Per timbre, corona mural de ciutat." L'escut es reproduït a la figura 1.

Una altra forma, més antiga, del mateix escut es pot veure reproduïda a una de les banderes locals, com ara veurem.

BANDERA

Històricament, a Valls s'utilitzen dues banderes representatives de la ciutat. Una d'elles, popular i de disseny senzill –apte per ser fabricat en gran quantitat–, és composta de tres franges horitzontals iguals, blanca la central i d'un vermell fosc les altres dues (veure figura 2). Es tracta, doncs, d'una bandera d'inspiració netament heràldica, resultant de la simple transposició de l'escut sobre el drap.

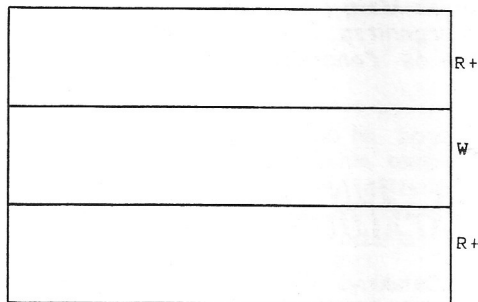
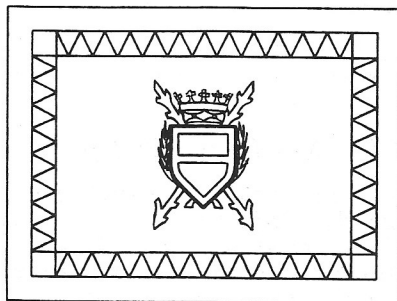

Figura 2.

L'altra, tradicional i de caràcter netament cerimonial, és emprada per l'Ajuntament en dies de festa ciutadana (figura 3). Consisteix en un drap de color blanc, amb una orla formada per dues peces sobreposades

–elements que en Heràldica son coneguts amb el nom de "treixor ple"–; l'exterior, composta de triangles vermells i blancs, i l'interior, vermella. Al centre de la bandera hi va posat l'antic escut abans esmentat, tot compost en vermell i blanc.

R/W

Figura 3.

Es tracta, en veritat, d'un disseny totalment inusual al nostre país –i més encara, per a una bandera municipal. A la figura 4 es pot comprovar la distribució dels colors del drap. Resulta evident la similitud del vexilloid de Valls amb algunes formes més usuals de bandera militar d'Àustria.

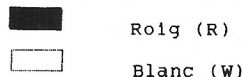
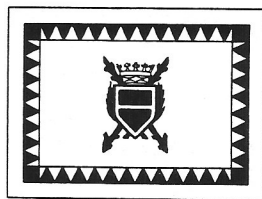

Figura 4. Clau de colors.

Recerca històrica

LA CATALUNYA NAPOLEÒNICA

OCUPACIÓ I REVOLTA

Febrer del 1808. D'acord amb els termes de l'aliança franco-espanyola de 1795, renovada pel Tractat de Fontainebleau (1807), i que autoritza el trànsit de tropes franceses per territori espanyol, un cos d'exèrcit francès travessa la frontera comuna per la Jonquera, a fi de participar en una campanya conjunta contra Portugal.

De fet, però, els successius contingents militars enviats per Napoleó no es limitaran a transitar per Espanya, sinó que n'aniran ocupant gradualment els baluards estratègics, tot desarmant i substituint les guarnicions espanyoles a les seves casernes, de forma generalment incruenta. Abans d'un mes, 100.000 homes sota comanament directe de Murat controlen militarment tot el Regne d'Espanya.

La inopinada ocupació militar, unida als despropòsits de les classes governants espanyoles, propiciarà la proliferació de revoltes locals contra l'aristocràcia i els poders establerts. El rotund desencert del mateix Murat a l'hora de sufocar la revolta de Madrid del 2 de Maig acabarà d'adobar una insurrecció popular generalitzada en tota regla. Mentre les tropes de Murat s'enxarxen en una sagnant repressió de les revoltes populars, el príncep

Ferran de Borbó abdica el 10 de Maig, tot fent una crida a l'acatament de les autoritats franceses —carregant sobre aquestes, doncs, el pes de la repressió: Calculada maniobra que li permetrà direccionar les ires populars contra l'ocupant francès i en favor seu, erigint-se ell mateix com primer "màrtir" de l'ocupació...

Sota els auspicis dels agents de Ferran VII, en poc temps es constitueixen les primeres Junes de Govern insurreccionals, formades entre Maig i Juny del 1808. La revolta s'organitza i es posa d'acord sobre qui és l'enemic: França.

LA JUNTA SUPERIOR DE CATALUNYA (1808-1812).

A Catalunya, les diverses juntes locals cristallitzen en una única Junta Superior de Catalunya, el 18 de Juny, després de les batalles del Bruc (1). Des d'aleshores fins les Corts de Cadis (1812), la Junta es reservarà "de facto" tots els atributs de la sobirania (bo i que la seva actuació sera formalment exercida "en nom" de Ferran VII de Borbó), tot emetent moneda, alçant llesves de soldats, recaptant tributs i dictant disposicions, en oberta contraposició amb les autoritats d'ocupació. Alguns autors afirmen que la Junta Superior de Catalunya va utilitzar com a

pròpia l'antiga ensenya de la Generalitat, o "bandera de Sant Jordi" (2), reproduïda a la Figura 1.

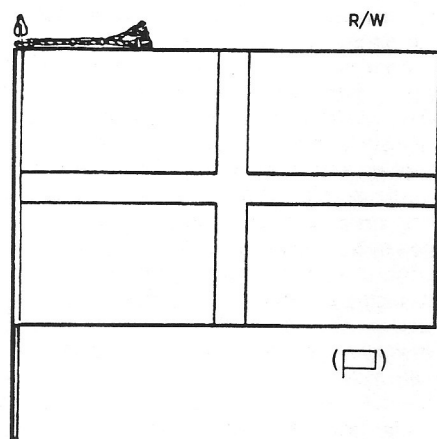

Figura 1

Tot i que aquest extrem no ha pogut ésser contrastat amb d'altres fonts, sembla plausible la hipòtesi de la seva utilització, no tant de forma oficial com en condició d'element propagandístic, que apel·laria a la simbologia familiar dels catalans (3).

Bo i si descartéssim l'adopció (o recuperació) oficial de la "bandera de Sant Jordi" per la Junta Superior de Catalunya, seguiria resultant plausible la seva utilització per unitats de voluntaris a les ordres de la Junta; al capdavant, només uns anys abans diversos batallons de voluntaris de Barcelona havien lluit banderes basades en l'antic Senyal de la Generalitat: En la seva autobiografia titulada "Calaix de sastre", el baró de Maldà ens diu, referint-se a la creació de 2 Batallons Lleugers formats per l'Ajuntament de Barcelona, durant la Guerra

del Francès (1793-1795): "*En quant al drap de la vandera, era blanch ab creu vermella y las armas de la ciutat a una part y a la altre las del Rey, ab un lema ont sideya 'Por Dios, por el Rey y la Patria'*". (Reconstruïda a la Figura 2, anvers i revers).

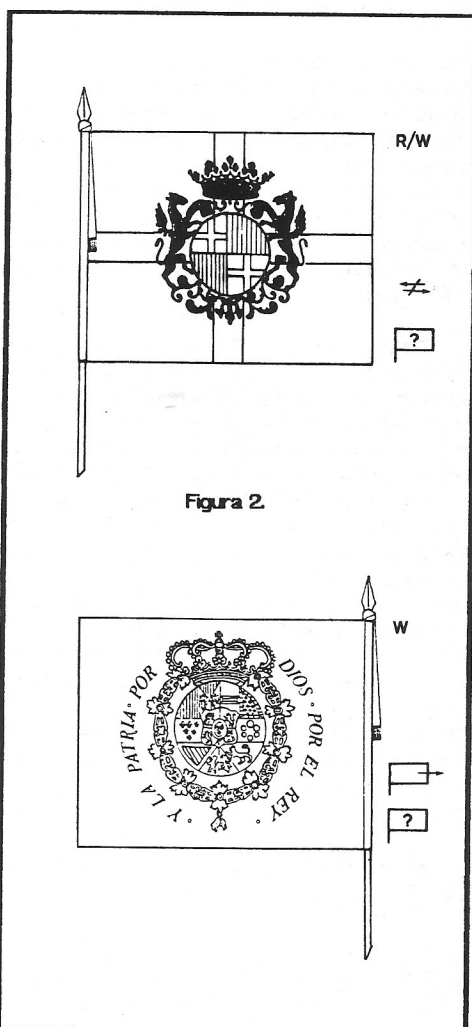

Figura 2

CONSOLIDACIÓ DEL DOMINI FRANCÈS.

Enfront d'aquest inconscient exercici de sobirania per part de la Junta Superior de Catalunya, el governant francès tractarà de contraposar-hi una sobirania formal (aquesta sí, merament nominal), en pugna oberta amb la Junta ferrandista per atreure's la voluntat dels catalans —o dels seus estaments més influents.

Aixo s'esdevindrà un cop trencada la inferioritat inicial de les tropes franceses a Catalunya, mercès a la intervenció personal de Napoleó (darreries del 1808). Arran d'aquesta campanya de l'Emperador, l'ocupant reprèn la iniciativa en la guerra, que experimentarà durant tot el 1809 una fase de singular cruesa, i que culminarà amb la presa de Girona (tercer setge, Maig-Desembre de 1809).

La presa de Girona exercirà un doble efecte: per un cantó, i des del vessant estratègic, servirà per assegurar la comunicació estable de Barcelona amb França i, per tant, la consolidació d'un eix de control efectiu de Catalunya. D'altra banda, la caiguda de Girona representarà un cop singularment dur a la moral de la resistència anti-francesa i a les seves esperances de foragitar l'ocupant. La notòria vacil·lació dels partidaris ferrandistes, immediatament després de la caiguda de Girona, serà aprofitada per Napoleó, qui tractarà de practicar una política d'atracció de la població catalana, amb una sèrie de mesures eminentment polítiques, encaminades a crebar el seu ànim combatiu.

EL GOVERN DE CATALUNYA (1810-1812).

L'home que l'Emperador designarà per accomplir aquest canvi de tàctica serà el mariscal Augereau, duc de Castiglione.

Oficialment, Augereau substitueix Saint-Cyr al capdavant de l'exèrcit d'ocupació de Catalunya, sota les ordres de Josep I Bonaparte.

Les instruccions confidencials que Napoleó donarà al seu Ministre de la Guerra perquè siguin trameses a Augereau són, però, unes de ben oposades: "...Li participareu [a Augereau] també que si les comunicacions estiguessin obertes [amb Espanya] ha d'entendre's amb Madrid, pero que no forma part de l'Exèrcit d'Espanya, i que haurà d'establir una administració provisional en el susdit Principat [de Catalunya]: fer enarborar, en lloc de l'espanyol, l'estendard francès i el català, i no sofrir cap mena de comunicació entre els catalans i el rei Josep. *Ni el Rei ni els seus ministres no tenen res a veure amb Catalunya.*" (5)

Així, la intenció evident de Napoleó és de sostreure Catalunya del domini espanyol, tot instal·lant-hi un govern satèl·lit, sota comanament del fidel Augereau.

Els mitjans per instrumentar aquesta segregació prendran forma de Decret Imperial, dictat el Febrer de 1810. La premsa barcelonina se'n farà ressò aquell mateix Març (6), un cop arribat Augereau a Catalunya.

El 18 de Març mateix, Augereau fa solemne proclama del nou ordre, que prendrà el nom oficial de "Govern de Catalunya" (7). la proclama (d'un inflammat to patriòtic, que bé podria ser considerat "proto-nacionalista") serà immediatament seguida d'una sèrie de disposicions institutives; entre elles, una de concernent a la constitució d'un Exèrcit de Catalunya, que integrarà les unitats franceses d'ocupació a l'ensens que les autòctones que el nou Govern vulgui crear.

Augereau es voltarà tot seguit d'un important col·lectiu de prohoms catalans,

que l'assessoraran en el bastiment d'una política de reformes i en un projecte global d'administració, totalment independent de la d'Espanya. Entre aquests col·laboradors destacarà Tomàs de Puig, corregidor de Girona i possible autor de la proclama del mariscal. En poc temps, s'establirà un projecte de reordenament territorial de Catalunya (precursor de l'actual divisió provincial), s'instrumentarà un esquema administratiu i de govern (8), i s'eleva la llengua catalana al rang d'idioma oficial, conjuntament amb el francès. El Diari de Barcelona esdevé des d'aleshores butlletí oficial de la nova administració, prenent la denominació de "Diari del Govern de Catalunya" i passant a ser publicat en edició bilingüe francès-català (9).

ELS SÍMBOLS DEL GOVERN DE CATALUNYA.

Uns pocs autors han assenyalat la utilització, per aquest Govern de Catalunya, d'una bandera pròpia i representativa, consistent en una versió de l'actual bandera catalana amb addició de l'àguila imperial al seu centre (10). D'altra banda, els autors que afirmen la seva existència tampoc no n'esmenten les fonts ni n'aclareixen pas el disseny. Les investigacions fins ara menades per membres de l'ACV no han pogut encara contrastar, a hores d'ara, aquestes afirmacions amb cap altra font, ni detectar, entre la legislació de l'època, disposicions específicament vexil·liques que poguessin aportar-nos dades concretes, ni tan sols referències indirectes a aquesta hipotètica bandera del Govern de Catalunya del 1810.

Nombrosos indicis permeten contemplar, però, la plausibilitat de la seva existència:

1) Els continguts de les instruccions preliminars de Napoleó al seu mariscal són, en aquest aspecte, inequívocs: La bandera

espanyola havia de ser retirada dels edificis públics de Catalunya i, per simbolitzar el nou ordre, s'hi havia de fer arborar la *Tricolore* i la bandera catalana. L'execució d'aquesta ordre imperial hauria requerit instrumentació legal, per mitjans d'un Decret governatiu com a mínim.

2) El Govern d'Augereau va aprovar o dictar disposicions de finalitat paral·lela, regulant l'ús i característiques d'altres elements de la simbologia administrativa, com és ara el "Decret sobre lo dret de sello", de Maig de 1810 (11). L'analogia reforça la plausibilitat de la hipòtesi.

3) La nombrosa legislació instituent del Govern de Catalunya va tenir prou cura a contemplar, entre les seves primeres disposicions, la constitució d'un Exèrcit de Catalunya, que formalitzés la sostracció d'autoritat a Josep I Bonaparte sobre el Cos d'Exèrcit francès de Catalunya i, alhora, sobre les unitats militars autòctones que s'hi

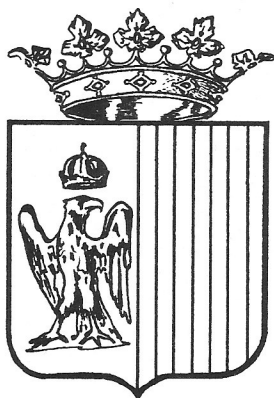

Figura 3.

poguessin crear. La creació formal d'aquest Exèrcit per força havia de plantejar —encara que fos només sobre el paper— la necessitat de dotar aquestes unitats amb bandera pròpia. Fins i tot en el cas —més que probable— que les unitats franceses mantinguessin l'ús de la Tricolor, subsisteix el dilema en el cas de les unitats de catalans (Companyies Franques, "josepets", Guàrdia Cívica, regiments regulars...). Quines banderes devien emprar? La francesa? La catalana? L'espanyola? Cap ni una?

Malgrat l'escassetat de dades que esmentàvem més amunt, no hem pogut estar-nos de recollir gràficament, bo i a grans trets, l'aspecte general que aquesta bandera devia oferir (Fig. 4), sempre segons les fonts escrites.

En la reconstrucció gràfica, forçosament hipotètica, d'aquesta bandera, calia incloure-hi un disseny adient de l'àguila imperial que, segons les fonts esmentades, hi anava. Finalment, hom ha optat per reproduir-hi l'escut representat a la Figura 3; escut que, durant el període d'ocupació francesa, va figurar a la capçalera de la Gasetta de Girona (12).

PUNT I FINAL.

El cert és que l'experiència encetada per Augereau no va tenir temps a quallar, i que els seus col·laboradors catalans no reeixiren a superar la subspicàcia dels seus compatriotes, que es mostrarien, pel cap baix, indiferents al projecte. Molt probablement, la mesura arribava massa tard: dos anys de guerra sagnant no podien ser oblidats a cops de decret confraternitzador. La Catalunya del 1810 ja no podia ser objecte d'experiències satellitzadores, que tan bons resultats havien ofert a la França republicana una dècada enrera...

Finalment, Augereau va caure en desgràcia i Napoleó, decebut per la manca de

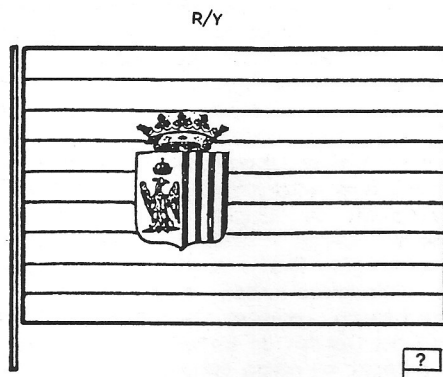

Figura 4

resultats immediats en la pacificació de Catalunya, el va destituir pocs mesos després del seu nomenament, tot situant al seu lloc el general Macdonald, duc de Tarento.

El nou relleu va significar la liquidació del projecte inicial, i la reconducció de l'aparell administratiu prèviament configurat. La intensa activitat legislativa dels mesos precedents es mantingué, per bé que reduïda; els funcionaris i assessors catalans van ser substituïts per altres de francesos, i el català va ser novament substituït per l'espanyol com idioma oficial, conjuntament amb el francès.

Les prioritats polítiques —l'adhesió dels catalans per mitjans de l'autogovern— van ser substituïdes per prioritats administratives, alhora que es renovaven amb tota cruesa les campanyes militars. Sota els nous mandataris, el Govern de Catalunya va mantenir les seves institucions independents d'Espanya, però la

finalitat que les justificava havia variat radicalment: ara ja no es tractava d'adhesió, sinó de submissió.

El Setembre de 1810, ben significativament, el Diari de Barcelona canviaria la seva capçalera tradicional amb l'escut de la ciutat, essent substituïda per l'escut imperial...

Un Decret de París (26 de Gener del 1812) va consagrar l'annexió de Catalunya, que des d'aleshores fins el final de la guerra esdevindria part integrant del territori francès (13).

La situació romandrà inalterada fins el 19 d'Abril de 1814, quan, havent ja abdicat Napoleó dies enrera, Suchet es veu forçat a signar l'armistici. Tot i així, la guarnició de Barcelona es negarà a abandonar les armes fins el dia 25. Vençuda França, reinstaurada la Monarquia, lestones franceses de Barcelona, Tortosa, Figueres i Hostalric no abandonaran les seves posicions ni la Tricolor fins ben entrat el Maig, sense haver-les rendides.

Lluís Vilalta.

NOTES

(1) - En realitat, la batalla del Bruc no en va ser una, sino dues, succeïdes amb pocs dies de diferència. Llegendes a part, van determinar una primera fase estàtica de la guerra, caracteritzada per una certa inferioritat francesa. Consultar B1 a l'apartat de Bibliografia, pàg. 154.

(2) - La màxima institució de Catalunya utilitzava, des de l'Edat Mitjana, senyal i bandera representatius, consistents en una creu vermella sobre fons blanc. La bandera de la Generalitat va ser confiscada i destruïda per les tropes de Felip V de Borbó, després de l'assalt a Barcelona durant la guerra de Successió, l'11 de Setembre de 1714. L'ús oficial d'aquest senyal va ser abolit conjuntament amb la pròpia institució que l'arborava, la Generalitat. Vegeu B2 de la Bibliografia.

(3) - La prohibició va afavorir el seu

progressiu arraonament en favor de l'actual, i la seva simbologia s'ha vist notablement limitada amb el pas del temps. Tot i això, encara avui es popularment associada amb Sant Jordi, patró nacional de Catalunya.

(5) - De Napoleó, "Correspondance", XX, num. 16275; a Clarke, duc de Feltre, Ministre de la Guerra. Rambouillet, el 21/2/1810. El text apareix reproduït en francès a B9, i traduït al català a B7 (vegeu Bibliografia).

(6) - El Decret Imperial apareix reproduït al Diari de Barcelona (DdB), en el seu número del 8/3/1810 (consulteu Bibliografia).

(7) - La proclama del Govern de Catalunya per Augereau apareix íntegrament reproduïda al DdB, en els números del 18-20/3/1810, conjuntament amb diverses disposicions addicionals.

(8) - L'estructura del Govern de Catalunya és acuradament analitzada a B9, i interpretada políticament a B9 i B7.

(9) - Fins aleshores, el DdB s'havia publicat en edició monolingüe castellana.

(10) - Consulteu B2 i B10 de la Bibliografia.

(11) - Vegeu B3 de la Bibliografia.

(12) - La Gasetta de Girona, entre 1810 i Gener de 1811, s'editava en català a la impremta de l'Exèrcit i del Govern de Catalunya, sota el nom de "Gasetta del Corregiment de Girona"; entre el 2/1 i el 31/12 de 1812 va canviar aquesta capçalera per la de "Gazette de Gironne", essent publicada primer en francès/català i després en francès/espanyol. L'escut utilitzat per a la nostra reconstrucció es el que hi va figurar en aquest darrer període.

Una alternativa interessant era l'escut utilitzat pel Diari de Barcelona des del 1810, que consistia en un escut de camper rodó amb l'àguila napoleònica al centre.

L'originalitat de la hipòtesi mereix un estudi més detallat, en una ampliació posterior.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA.

(B1) - Balcells, Albert: "Història dels Països Catalans", vol. III (1714-1975), Barcelona 1980.

(B2) - Crexell, Joan: "Origen de la bandera independentista", Barcelona 1984.

(B3) - Lacombe-St-Michel: "Decret sobre lo dret de sello", Barcelona 29/5/1810.

(B4) - Macdonald, duc de Tarento: "Boletín de los decretos, proclamas, etc. del duque de Tarento,

Gobernador General de Cataluña", Barcelona.

(B5) - Manzano, Antonio: "La bandera del Regimiento de Infantería de Línea 'Cataluña' durante la guerra de independencia española", "Banderas" num. 21, SEV, Desembre del 1986.

(B6) - Mercader, Joan: "Catalunya i l'Imperi Napoleònic", Barcelona.

(B7) - Mercader, Joan: "Catalunya Napoleònica", Barcelona 1960.

(B8) - Mercader, Joan: "Barcelona durante la ocupación francesa".

(B9) - Mercader, Joan: "La organización administrativa francesa en España", Saragossa 1959.

(B10) - Soldevila, Ferran: "Història dels catalans", vol. V.

(B11) - Sorando, Luis: "Batallones Ligeros 1 y 2 de Barcelona", "Banderas" num. 26, SEV, Març del 1988.

(DdB) - Diari de Barcelona, vols. corresponents a 1810 i 1811.

(GEC) - Gran Enciclopèdia Catalana, vol. 7 (esparr/Garrí), Barcelona 1971.

El Diari de Barcelona de 14/9/1810 (aleshores anomenat "Diari del Govern de Catalunya") esmenta la publicació d'un butlletí amb tots els Decrets del Govern de Catalunya. Existeix encara? És el de Macdonald, o inclou els Decrets de l'època Augereau?

BIBLIOGRAFIA A CONSIDERAR.

Camp, Frederic: "Des Catalans et de Napoléon", Revue des Etudes Napoléoniennes, XX Année, Vol. XXXIII, Juillet/Décembre 1931.

Conard, P.: "Napoléon et la Catalogne", Paris 1910.

Grandmaison, G. de: "Napoléon et l'Espagne", Paris 1928.

Mercader, Joan: "Las divisiones territoriales napoleónicas en el Principado de Cataluña", Estudios Geográficos no. 35, pp. 251-298.

Mercader, Joan: "Puigcerdà, capital del Departament del Segre", Barcelona 1971.

Vacani, Camillo: "Storia delle campagne e degli assedi de gl'italiani in ispania dal 1808 al 1813", 6 vols., Firenze 1827.

BIBLIOGRAFIA INCOMPLETA

"La anexión de Cataluña al Imperio francés", Hispania, VII, 1947.

"Continuación al estudio de la administración de Barcelona por los franceses (1808-1814)", Barcelona 1920 (Hemeroteca de Catalunya, cota: B-1920-12(6)).

Internacional

Estrenem en aquest número 5 de "Vexilla Catalana", una nova secció, dedicada bàsicament a recollir les novetats que vagin apareixent a nivell internacional. Pretenem així omplir un buit del nostre butlletí, en resposta a les demandes d'alguns subscriptors, que trobaven a faltar aquesta vessant vexil·lològica. Esperem que resulti del gust de tothom.

YEMEN

Les agències de notícies van sorprendre'ns, el propassat 22 de Maig, amb la notícia de la reunificació de la República Àrab del Iemen i la República Democràtica del Iemen (Iemen del Nord i del Sud, respectivament).

El llarg i accidentat procés de reunificació d'ambdues repúbliques, iniciat el 1972 i posteriorment congelat a causa de les múltiples friccions, no es va reprendre fins Desembre de 1981. Finalment, el 21/5/90 les autoritats d'ambdós Estats han anunciat formalment la fusió en una sola República del Iemen. La capital administrativa del nou Estat serà Sanaa (capital històrica de l'antic regne iemenita), mentre que Aden concentrarà la capitalitat financera.

La bandera nacional del Iemen reunificat és un tricolor de franges horitzontals, vermella, blanca i negra (fig. 1). Substitueix aquesta les anteriorment vigents, ben conegudes de tots.

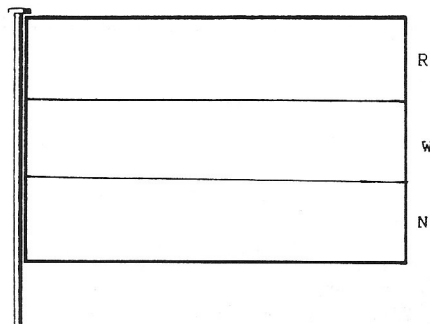

Figura 1.

CAMBOTJA

En el seu número 20, de Setembre del 1989, el butlletí "Emblèmes et pavillons", de la Societat Francesa de Vexil·lologia (SFV) reportava l'alteració de la Constitució de Kamputxéa.

En virtut d'aquest canvi constitucional, des del 1/5/89 el nom oficial del país esdevenia **Estat de Cambotja**. La bandera nacional passava a ser una bicolor horitzontal vermella i blava, amb les cinc torres d'Angkor Vat en groc, deliniant en negre (figura 2).

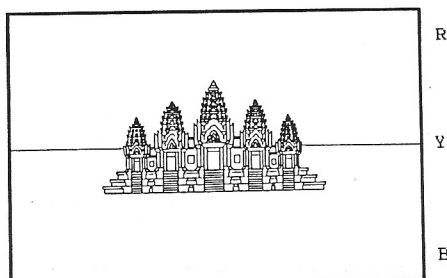

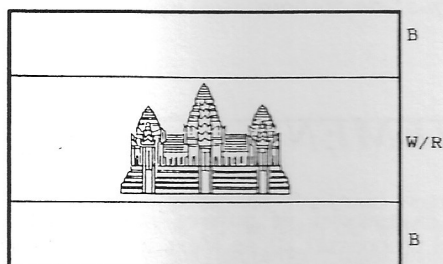
Figura 2.

Però aquí no acaben les sorpreses: en el seu número 23, de Maig del 1990, "Emblèmes et pavillons" portava la notícia que, el 3/2/90, el príncep Norodom Sihanuk, en nom del govern de l'oposició cambotjana (l'únic reconegut per l'ONU, en contraposició al règim provietnamita de Phnom Penh), havia anunciat a Beijing la restauració del nom i la bandera tradicionals de Cambotja.

La bandera representativa d'aquest govern de Cambotja (que, hi insistim, és el reconegut per l'ONU) ja no és, doncs, la que els Khmers rojos imposaren al país amb llur arribada al poder (vermella, amb 3 torres d'Angkor Vat en groc); d'ara endavant, torna a ser-ho aquella de tres franges horitzontals, blava, vermella i blava, essent la central el doble d'ampla i amb tres torres d'Angkor Vat en blanc, deliniat en negre, al centre (figura 3).

L'acord va ser comunicat a l'ONU el 9/2/90 perquè procedís a l'oportú reemplaçament de símbols nacionals, segons l'informant de la SFV, mr. Gérard Le Marec.

Figura 3.

Nacions i ètnies

LITUÀNIA

INTRODUCCIÓ

Alliberada del domini dels cavallers teutònics al segle XIII, Lituània formà des d'aleshores un arxiducat independent, per més que la seva posterior unió dinàstica amb Polònia (darreries del s. XIV) va condicionar fortament la seva evolució política. Per obra de la dinastia Jagellon, Lituània i Polònia acabaren unint-se en un sol Estat (Unió de Lublin, 1569), que perdurà fins el 1795. En aquesta data, el Tercer Repartiment va esborrar la "república comú" del mapa; en aquest repartiment, Lituània resultà annexada a Rússia.

No va ésser fins el 1918 que Lituània va assolir novament la seva independència, tot just fins el 1940; en aquesta data, la "Lietuvos Respublika" va ser annexada per l'URSS, com a conseqüència dels pactes Molotov-Ribentropp. Amb el parèntesi de l'ocupació i administració alemanya durant la II Guerra Mundial, Lituània va passar a ser des d'aleshores una de les repúbliques de l'URSS.

El poblament predominant és balto-eslau, amb fortes minories de polonesos i alemanys, fet que va donar origen a dos efímers miniestats independents dins el territori lituà, en el període d'entreguerres: la "Svodkowa Litwe" (1920-1922) o

Lituània Central Polonesa, amb bandera no massa ben definida, i el "Memelland" o Territori de Memel alemany, que serà objecte de tractament a part.

Lituània és enguany novament notficia, per la seva recent declaració d'independència de l'URSS (11 de març del 1990).

ELS SÍMBOLS DE LITUÀNIA per Roman Klimes

Entre febrer del 1919 i juliol del 1920, els comunistes lituans van proclamar una pretesa Federació Lituano-Bielorussa, per accentuar les diferències amb Polònia. De la seva bandera vermella ben poc cal dir, però si que podem parlar de les dues utilitzades pel règim soviètic. La primera portava la inscripció "Lietuvos TSR" (Tarybu Sotsialistine Respublika) sobre el símbol de la falç i el martell; la segona és l'actual de la RSS de Lituània, vermella amb dues estretes faixes, blanca i verda.

Un altre disseny, tricolor groc, verd i negre, publicat arreu, és atribuït al període d'ocupació nazi (Reichskommissariat Ostland, 1941-1944), si bé ho considerem francament dubtós, tenint en compte que el règim hitlerià era enemic de banderes distintives dels territoris "administrats" pel Reich.

Figura 1. – Escut d'Armes de Lituània.
Segons l'Art. 7 de la Constitució de la República de Lituània, es pot descriure així:
De gules, un cavaller ("Vytis") d'argent.

Figura 2. – Variant de les Armes.
Escut de gules, brodat d'or, amb el "Vytis".
Cavall blanc, cavaller d'argent que porta un
escut de gules brodat d'or amb creu doble
també d'or, amb l'arnés i la sella en color
torrat.

Figura 3. – Detall del "Vytis".

Figura 4. – Bandera de Cerimònia i presi-
dencial.
Anvers: camper vermell amb el "Vytis", com
es descriu a la fig. 2.

Figura 5. – Bandera cerimonial i del Pre-
sident.

Revers: Camper vermell amb les torres del
Palau de Gedimino en blanc.

Figura 6. – Estendard del President.
Quadrat. Anvers: Veure figura 4.

Figura 7. – Estendard del President.
Quadrat. Revers: Veure figura 5.

Figura 8. – Bandera nacional.
Tricolor horitzontal. De dalt a baix: faixes
grogas, verda, vermella.

Figura 9. – Ensenya naval.
La bandera nacional, amb un escut vermell
carregat d'una doble creu groga.

Figura 1.

Figura 2.

Figura 3.

W,Y/R

Figura 4.

W/R

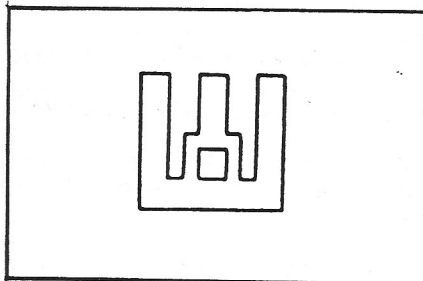

Figura 5.

W,Y/R

Figura 6.

W/R

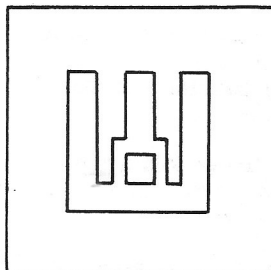

Figura 7.

Y/R

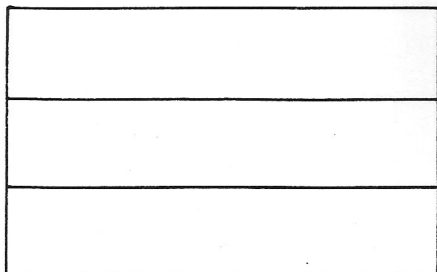

Figura 8.

Y

G

R

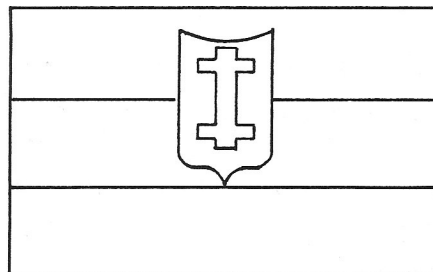

Figura 9.

Figura 10. – Ministre de Transports.
Blanca, amb la bandera nacional al cantó; l'emblema del vol és negre.

Figura 11. – Gallardet del Ministre de Transports.
Blanca, amb la bandera nacional al cantó.

Figura 12. – Ministeri de Transports.
Com la de la figura 10, amb l'emblema vermell.

Figura 13. – Bandera-contrassenya de pilot.
La bandera nacional, vorada de blanc.

Figura 14. – Gallardet de l'Inspector de Transport Marítim i Cap de sector del Transport Marítim.
Blanc amb la bandera nacional al vol i l'emblema ja descrit.

Figura 15. – Inspector del Transport Marítim del Servei Hidrogràfic.
Blanc amb la bandera nacional al cantó i un emblema al vol.

Figura 16. – Club de iots (yacht) de Kaunas.
Blanca, amb creu blava, i la bandera nacional al cantó.

Figures 17 i 18. – Insígnies de les Forces Aèries.
A les ales: Doble creu blanca.
Al timo: La mateixa creu, sobre camper gris.

Figura 19. – Gallardet de capità.
Blanc amb la bandera nacional al cantó.
Figura 20. – Gallardet mercant.
Groc, verd, vermell.

Figura 21. – Gallardet del Ministre de Transports.
Groc, verd i vermell, amb el "Vytis" sobre un cercle vermell, centrat sobre la faixa verda.

Figura 22. – Gallardet del Director del Servei Hidrogràfic.
Groc, verd i vermell, amb el "Vytis" sobre un cercle vermell damunt la faixa verda.

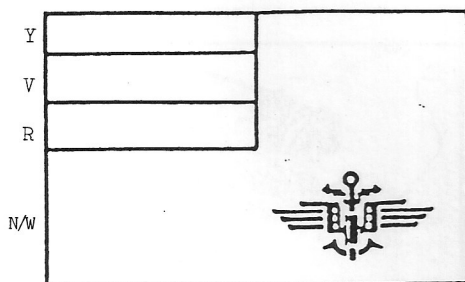

Figura 10.

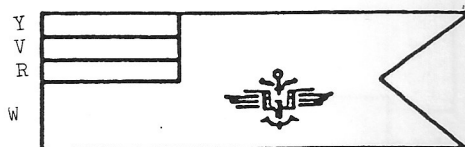

Figura 11.

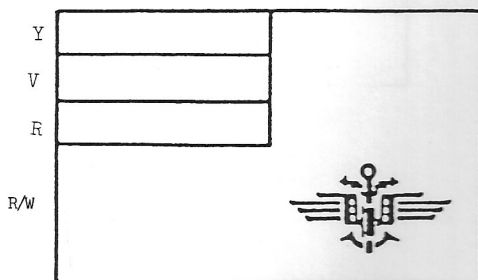

Figura 12.

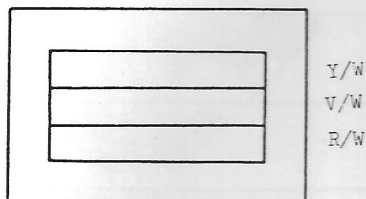

Fig. 13.

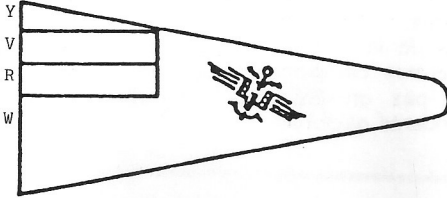

Figura 14.

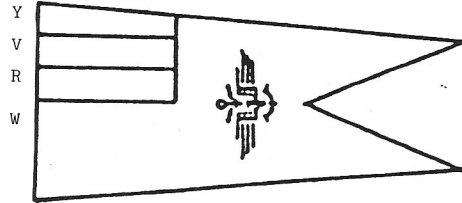

Figura 15.

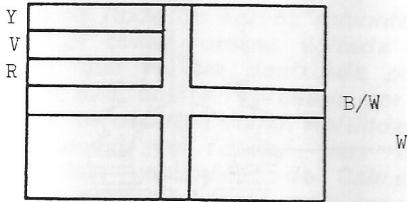
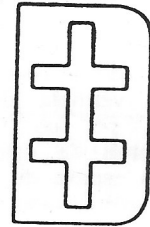

Figura 16.

AIRCRAFT MARKINGS

WING

RUDDER

Figs. 17-18.

W/G

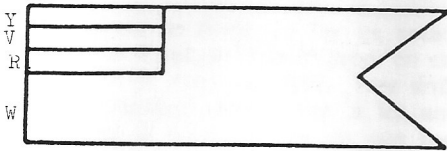

Figura 19.

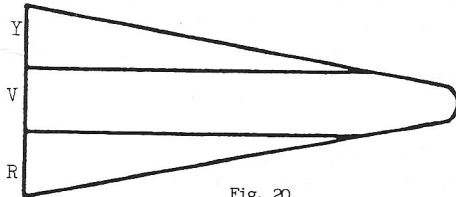

Fig. 20.

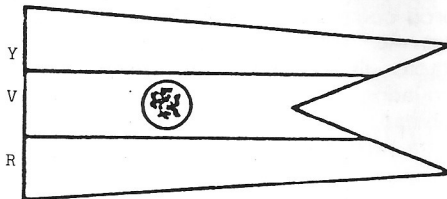

Figura 21.

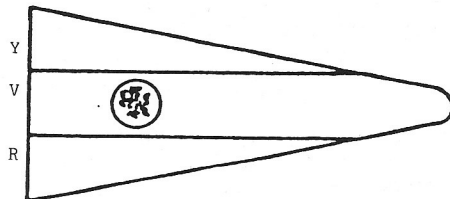

Figura 22.

Una bandera cèltica

Hem rebut, per mitjans de l'amic Alain Raullet, comunicació de l'existència d'una anomenada "*bandera de la Unió Cèltica*", nascuda amb el propòsit de simbolitzar els vincles entre les nacions d'aquesta família cultural europea.

Segons ha pogut esbrinar el company Alain Raullet, la "Bandera Cèltica" ha estat dissenyada per un Dr. Michel Gaubicher, i té la següent descripció: Bandera de proporcions 2:3, de dues faixes desiguals, blava la superior i verda la inferior, essent la segona d'una amplada de 2/3 de la primera. Entre ambdues franges, un sol ponent groc, envoltat en la seva meitat superior per una corona vermella de set puntes i, en la inferior, per un reflex de set franges horitzontals de color carabassa. Sobre el tot, una espasa de fulla blanca, dreta sobre la seva empunyadura, que és negra.

El simbolisme d'aquest disseny sembla ser, segons el nostre comunicant, el següent: L'espasa representada és Excalibur, arma del llegendari Rey Artur, personatge emblemàtic de la mitologia cèltica; el sol ponent sobre el mar constitueix la referència geogràfica comuna a tots els països de l'àrea cèltica. De semblant manera, els set raigs del sol i els set reflexes sobre l'aigua representen les 7 nacions cèltiques: Bretanya, Cornualla, Escòcia, Irlanda, Gales, Galícia i Man.

Igualment, els colors de l'anomenada "Bandera Cèltica" pretenen incloure els més representatius de cada país: blanc i negre per Bretanya, blau per Escòcia, groc per Galícia, vermell per Gales i carabassa per Man i Cornualla.

Tal com ja ens assenyalà el mateix Alain Raullet, el simbolisme que aquesta bandera preten recollir presenta nombrosos errors de correlació. El nostre comunicant atribueix la causa d'aquestes aparents equivocacions al

fet que l'associació que ha donat origen al disseny es de caràcter esportiu, havent-se inspirat aquesta en els colors de diferents equips i esports d'aquests països (com és el cas de la selecció bretona de futbol, o de diferents campionats Inter-Cèltics), més que no pas en els colors de les respectives banderes nacionals.

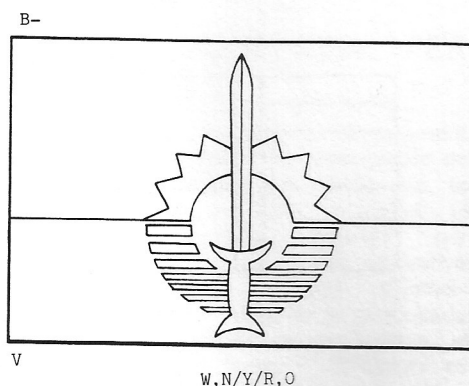

Figura 1

Tot i les deficiències abans assenyalades, el nostre comunicant opina que el resultat final és prou correcte, i s'afegeix a la intenció de divulgar-la, tot oferint-se per posar en contacte els possibles intreressats amb el dissenyador; ja que, segons ens diu, hi ha possibilitat d'adquirir exemplars de la bandera, així com reproduccions en targeta postal.

Una bandera siciliana: Salvatore Giuliano

En la Sicília convulsa i deprimida dels anys 30-40, apareix la figura d'un bandoler que esdevindrà llegendari: *Salvatore Giuliano*.

Collaborador dels Aliats en l'alliberament de Sicília, ocupada pels alemanys, Salvatore Giuliano va fundar el 1943 un moviment separatista de caràcter guerriller. Relacionat amb els sectors més conservadors de la Democràcia Cristiana insular, la seva acció va servir per reprimir les reivindicacions dels camperols comunistes (matança de Portella de la Ginestra, 1947). La màfia, amb la qual podia haver-hi tingut alguna connexió, el va fer assassinar el 1950 a Castelvetro.

La seva controvertida figura, entre quixotesca i tèrbola, ha passat definitivament a engruxir la llegenda siciliana, i darrerament ha estat objecte de tractament cinematogràfic.

Precisament, coincidint amb l'estrena del film "El siciliano", basat en el mític personatge de Salvatore Giuliano, la revista "Interviú" va publicar un reportatge centrat en la Sicília contemporània. En una de les fotografies a color del reportatge, apareixia la germana de Salvatore, ja d'edat avançada, que mostrava enorgullida la bandera atribuïda al guerriller.

Aquesta bandera es pot descriure com un drap dividit en 9 franges horitzontals iguals, 5 de grogues i 4 de vermelles; al cantó, un quadrat blau de costat igual a $\frac{4}{9}$ de l'ample de la bandera, al mig del qual hi ha una trinàcia blanca damunt un cercle vermell (v. figura 2).

Una bandera sorprenent, misteriosa, com ara veurem.

L'emblema de la trinàcia (figura 3) resulta fàcilment identificable amb Sicília, pel seu caràcter parlant —*Trinàcia* és el nom que els antics grecs donaren a aquesta illa. D'altra banda, la bandera quatribarrada es remuntaria a la tradició històrica de tutela catalano-aragonesa de Sicília.

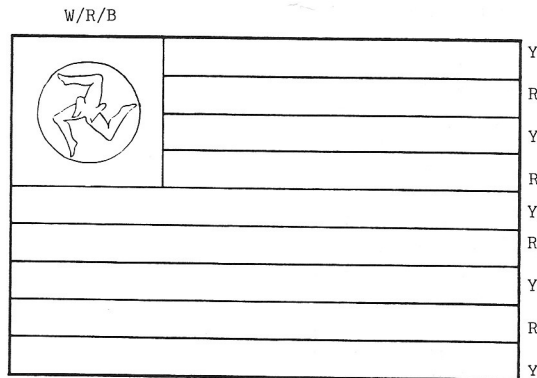

Figura 2.

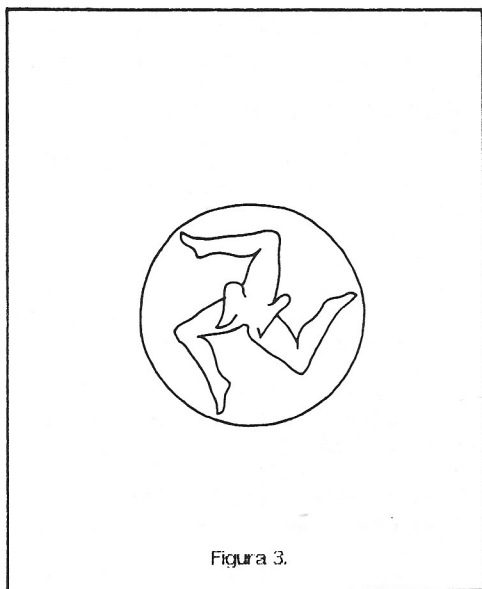

Figura 3.

En tot cas, la utilització d'aquests elements simbòlics fa pensar en un cert historicisme cultista, cosa que contrasta vivament amb la imatge clàssicament assumida del bandoler. Un element més que contribueix a fer d'aquesta una bandera *enigmàtica*.

En efecte, l'antic Regne de Sicília va ser governat per sobirans de la Casa d'Aragó entre 1282 i 1392. En aquesta data, Sicília va ser definitivament annexada a la Corona Catalano-aragonesa, i va ser-ne declarada part indissoluble el 1460; unió que va perdurar fins el 1554, data en què Carles I d'Habsburg (Carles V d'Alemanya), va segregar Nàpols i Sicília del Regne d'Aragó, instal·lant-hi un virregnat independent.

És cert, doncs, que l'empremta catalano-aragonesa a Sicília va ser llarga, però aquesta empremta sembla excessivament llunyana en el temps, com per influir en un moviment secessionista de la Sicília de 1943.

Si bé la composició d'ambdós símbols sembla justificable històricament, allò que resulta menys aparent es la raó que va impulsar Salvatore Giuliano a cercar una simbologia tan remota per al seu projecte d'una Sicília independent. Resulta, en aquest context, difícil comprendre quina va ser la font d'inspiració de Salvatore Giuliano. La bandera, però, hi va ser.

XIV Congrés Internacional de Vexillologia

L'ACV., AMFITRIONA DEL CONGRÉS

Tindrà lloc a Barcelona, l'estiu del 1991.

En el decurs de la darrera Assemblea General de la FIAV (Federació Internacional d'Associacions Vexil·lològiques), que va tenir lloc a Melbourne i Ballarat del 25 al 27 de Setembre del 1989, es va debatre quina havia de ser la seu del proper Congrés Internacional de Vexillologia.

L'Assemblea va adoptar per unanimitat la resolució d'encomanar l'organització del XIV Congrés Internacional, que tindrà lloc l'estiu de 1991, a l'Associació Catalana de Vexillologia. Així doncs, en nom de Catalunya, l'ACV actuarà l'any vinent d'amfitriona del XIV Congrés, que tindrà com a seu la ciutat de Barcelona.

* * *

Tot just conèixer la nova, la presidència de l'ACV va iniciar gestions prop de diferents institucions catalanes i barcelonines, amb l'objectiu d'assabentar-les d'aquest fet, alhora que per aconseguir-ne el màxim suport, i així assegurar el màxim èxit organitzatiu del Congrés. Cal dir que, a hores d'ara, els representants de l'ACV han mantingut ja entrevistes amb diferents personalitats, amb els següents punts damunt la taula:

a) Amb l'H. sr. Conseller de Cultura de la Generalitat, i posteriorment amb el Director General de Patrimoni d'aquesta Conselleria, amb el projecte d'organització d'una magna exposició vexil·lològica, que es celebraria de forma paral·lela al XIV Congrés.

b) Amb l'H. sr. Conseller de Governació de la Generalitat, amb qui es va tractar diversos aspectes de col·laboració per part d'aquesta Conselleria, en materia d'ubicació de la seu del Congrés i finançament dels sistemes de traducció simultània.

c) Amb la Dir. Gral. d'Afers Interdepartamentals de la Generalitat, que va confirmar la Presidència d'Honor del Congrés en la figura del M. H. sr. President de la Generalitat.

d) Amb l'Excm. sr. Alcalde de Barcelona, en una gestió que, ara per ara, encara no ha pogut fructificar, però que es proposa incentivar el caràcter protagonista de Barcelona, a les portes ja de l'Olimpíada '92.

e) Amb el Departament d'Informàtica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), per acordar la preparació conjunta d'un Seminari de noves tecnologies aplicades a la Vexillologia. Aquest Seminari seria conduït per personal qualificat del mateix IEC, i l'interès d'aquesta iniciativa estriba no només en la importantíssima aportació teòrica a la sistematització vexil·lològica que pot representar, sinó per la possibilitat que obre de materialitzacions pràctiques, en col·laboració amb el mateix IEC.

* * *

S'ha elaborat ja un calendari provisional del XIV Congrés, que preveu a hores d'ara una durada de 5 dies, del diumenge 30 de Juny al divendres 5 de Juliol de 1991. A hores

d'ara, es preveu la presentació al XIV Congrés d'unes 30 ponències, així com la celebració paral·lela de diversos actes: el ja esmentat Seminari de Noves Tecnologies, i una conferència sobre les perspectives de futur de la FIAV.

Cal emmarcar també, en el conjunt d'activitats complementàries al XIV Congrés, 2 exposicions (una d'Art i Vexillologia, i una altra de banderes municipals catalanes), així com un aplec de senyeres i estendards d'Orfeons i societats corals.

I, qualment, s'ha previst diverses excursions i visites, emmarcades en les activitats alternatives o complementàries al mateix Congrés: Montserrat, Sant Sadurní d'Anoia, una visita a la Ciutat Olímpica (Barcelona), i un recorregut per la Barcelona de Gaudí i modernista. Finalment, la comissió organitzadora de l'ACV ens informa també de la inclusió en el programa previst d'una "Fira d'articles vexillològics", així com de les pertinents visites i recepcions oficials que caldrà contemplar.

* * *

Des de la Redacció d'aquest butlletí voldríem felicitar els companys que, des de la comissió organitzadora de l'ACV, han començat ja a treballar en la preparació d'aquest XIV Congrés Internacional de Vexillologia; la feina feta, a la vista d'aquesta succinta relació, ens augura ja un exit rodó d'aquesta magna convenció mundial, que redundarà en el prestigi i

coneixement internacional de Catalunya, Barcelona i l'Associació Catalana de Vexillologia.

* * *

Des d'aquesta Redacció només voldríem afegir-hi una petita reflexió:

Es un fet insòlit que, essent l'ACV l'única societat membre de la FIAV en representació d'una nació sense Estat, l'hi hagi estat encomanada precisament l'organització d'un Congrés Internacional. Insòlit i encoratjador, perquè presuposa el reconeixement formal i explícit de l'ACV com a societat sobirana, i com a única i legítima representant de Catalunya en el si de la Federació Internacional.

Es també important per l'ACV com a entitat, perquè la celebració d'aquest XIV Congrés suposarà un test de validesa de la línia que l'ACV s'ha marcat fins ara, caracteritzada per la seva dedicació preferent a la vexillologia municipal, en una sèrie d'activitats d'una envergadura abans inèdita al nostre país.

Aquesta resolució de l'Assemblea General de la FIAV és per a nosaltres, socis de l'ACV, que som i ens sentim ciutadans de Catalunya en plenitud, un motiu d'orgull afegit... i de responsabilitat.

Sapiguem, entre tots, trobar els mitjans per col·laborar a l'èxit organitzatiu d'aquest Congrés.

VEXIL·LA CATALANA és una publicació de
l'ASSOCIACIÓ CATALANA DE VEXIL·LOLOGIA

Suscripcions i col·laboracions:

Jordi Perez Ibàñez
C/. Joan Riera, 43-46, 3r. 1a.
08031 Barcelona

Director:

Lluís Vilalta i Serra
Av. Ò, 141
08739 LES CABANYES (Alt Penedès)
